

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

Titel:

(Vul hier de publicatietitel van de internetconsultatie in)

Wet uitbreiding vergoeding affectieschade
Besluit vergoeding affectieschade BES

∞ Wie zijn belanghebbenden en waarom?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?

- Broers en zussen (en vergelijkbare personen) van slachtoffers
- Personen met zorgrelatie in duurzaam gezinsverband
- Advocatuur
- OM
- ZM
- CJIB
- SHN
- Raad voor rechtsbijstand
- Verzekeraars
- Schadefonds geweldsmisdrijven

- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

Zie vraag 1

- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

De meeste bovengenoemde partijen zijn betrokken door middel van overleg en schriftelijke wisseling van stukken.

1. Wat is het probleem?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

a) Wat is het probleem?

Broers en zussen hebben op grond van de wet geen aanspraak op vergoeding van affectieschade. Zij kunnen alleen via een beroep op de hardheidsclausule proberen een vergoeding te krijgen. Dit is een lastige weg en leidt lang niet altijd tot toekenning van een vergoeding.

In 2019 is de Wet vergoeding affectieschade (hierna: Wet affectieschade) in werking getreden. De vergoeding van affectieschade is een vorm van smartengeld voor naasten van slachtoffers die zijn overleden of ernstig en blijvend letsel hebben opgelopen door toedoen van een ander. Dit kan zowel een strafbaar feit als een ongeval betreffen. Naasten kunnen aanspraak maken op een forfaitair bedrag tussen de € 12.500,- en € 20.000,-. Dit kan via het strafrecht (via de vordering benadeelde partij), maar ook via het civiele recht (via de civiele rechter of buitengerechtelijk via verzekeraars).

De kring van aanspraakgerechtigden is duidelijk afgebakend in de wet¹. Het betreft kortgezegd partners, ouders en kinderen. Broers en zussen vallen hier op dit moment niet onder. Wel bevat de wet een hardheidsclausule voor 'overige personen' die aanspraak kunnen maken op vergoeding van affectieschade. Zij moeten een nauwe persoonlijke relatie met het slachtoffer aantonen. Er moet sprake zijn van een grote ommezwaai in hun leven, door hetgeen het slachtoffer is overkomen. In de praktijk wordt dit door de rechter niet snel toegekend.

In het Regeerprogramma 2024-2028 is opgenomen dat wordt gewerkt aan een wetsvoorstel om broers en zussen ook de mogelijkheid te bieden om aanspraak te maken op vergoeding van affectieschade. Dit wetsvoorstel zal naar verwachting eind 2025 in consultatie gaan.

b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

- Broers en zussen zijn niet opgenomen in de vaste kring van aanspraakgerechtigden in de Wet affectieschade.
- De hardheidsclausule biedt voor deze groep vaak ook geen oplossing.

c) Wat is de omvang van het probleem?

Onbekend is hoeveel broers en zussen aanspraak willen maken op vergoeding van affectieschade, maar daar nu niet voor in aanmerking komen. Op dit moment worden door broers en zussen al vorderingen ingediend voor vergoeding van affectieschade via de hardheidsclausule. Deze leiden echter niet altijd tot een toewijzing. Door de uitbreiding van de categorie van aanspraakgerechtigden met broers en zussen zal het aantal toewijzingen van deze vorderingen toenemen. Daarnaast kan de uitbreiding mogelijk een toename van de instroom tot gevolg hebben.

Uit het **WODC-evaluatieonderzoek**² naar de Wet affectieschade dat op 16 december 2024 naar de Tweede Kamer is gestuurd blijkt dat broers en zussen de grootste groep zijn die een beroep op de hardheidsclausule doet.

¹ Art. 6: 107 en 6:108 BW

² Kamerstukken II 2024-2025, 34 257 nr. 13

Uit het vragenlijstonderzoek onder professionals (p. 51 e.v.) blijkt dat volgens de professionals (n=92) in gemiddeld 18,1% van de zaken (SD=18,4) beroep werd gedaan op de hardheidsclausule. In totaal 11 respondenten vulden 0% in. Als een beroep werd gedaan op de hardheidsclausule, ging dat in het grootste percentage van de zaken om inwonende broers en zussen (38%) en in 30% om uitwonende broers en zussen.

Tabel 3.19 Beroep hardheidsclausule – relatie tot slachtoffer (n=77)

	M*	SD
Inwonende broer/zus	38,2	37,9
Uitwonende broer/zus	29,6	31,9
Stiefouders/stiefkind die niet (meer) in gezinsverband samenleeft/leefde	12,5	20,8
Grootouders/kleinkind die geen zorgrelatie hebben/hadden	13,3	21,0
Anders	12,0	24,3

* Percentage 0-100

Respondenten gaven aan dat succeskansen in de praktijk laag zijn: bij bijna alle relaties tot het slachtoffer gaf een groter percentage respondenten aan dat ze 'nooit' succes hebben dan 'soms'. Alleen bij inwonende broers en zussen was het percentage dat soms succes heeft (47%) groter dan het percentage 'nooit' succes (32%), en zei 15% dat ze vaak succes hadden (zie Tabel 3.21).

Tabel 3.21 Beroep op de hardheidsclausule – succeskansen (n=76)

	Nooit N (%)	Soms N (%)	Vaak N (%)	Altijd (%)
Inwonende broers/zus (n=72)	23 (32)	34 (47)	11 (15)	4 (5)
Uitwonende broers/zus (n=71)	37 (45)	29 (40)	4 (6)	1 (1)
Stiefouders/stiefkind niet in gezinsverband (n=70)	41 (58)	24 (34)	3 (4)	2 (3)
Grootouders/kleinkind zonder zorgrelatie (n=70)	51 (72)	16 (23)	2 (3)	1 (1)
Anders (n=60)	40 (67)	17 (28)	2 (3)	1 (2)

Respondenten die ook werkzaam zijn in strafrechtzaken (n=7) gaven aan dat het percentage niet-ontvankelijkheidsverklaringen vanwege toepassing van de hardheidsclausule 46% was (SD=37).

In de rechtspraakanalyse (p. 105 e.v.) zijn in totaal 419 uitspraken van de rechtbank en het hof geanalyseerd (414 strafrecht, 5 civielrecht) en 3 arresten van de Hoge Raad. Per zaak kunnen er meerdere vorderingen tot affectieschade worden ingediend.

Tabel 5.6A Aantallen affectieschadevorderingen in gepubliceerde strafrechtspraak rechtbank en hoven³

	Sub a	Sub b	Sub c	Sub d	Sub e	Sub f	Sub g Broers /zus	Sub g overig	Onbek end	Totaal vorder ingen
2021	13	2	71	67	1	0	49	23	14	240
2022	18	7	143	86	1	1	48	20	25	349
2023	27	11	161	120	2	0	57	38	39	455
TOTAAL	58	20	375	273	4	1	154	81	78	1.044

Tabel 5.6B Aantal affectieschadevorderingen in gepubliceerde civiele rechtspraak rechtbank en hoven

	Sub a	Sub b	Sub c	Sub d	Sub e	Sub f	Sub g Broers /zus	Sub g overig	Onbek end	Totaal vorder ingen
2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	2	0	0	0	6	0	0	8
2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	0	0	2	0	0	0	6	0	0	8

³ De vorderingen zijn ingedeeld onder de sub van het wetsartikel waaronder zij door de rechter zijn beoordeeld.

Door een grote groep naasten wordt een beroep gedaan op de hardheidsclausule van sub g. Van 241 beroepen op de hardheidsclausule is bekend door welke naaste dit beroep is gedaan en met welke uitkomst. De grootste groep betreft broers en zussen (inclusief half- en stiefbroers en zussen).

Tabel 5.7 Beroep op de hardheidsclausule door naasten in civiele en strafzaken bij rechtbanken en hoven

	Broers en zussen (incl. half/stief)	Niet-samenwonende levensgezel	Ex-partner	Vriend(in)/verloofde	Stiefkind en -ouders	Pleegkind en -ouders	Overig	Totaal
Afgewezen	79	1	2	2	3	0	0	87
Niet-ontvankelijk	53	2	1	4	5	0	0	65
Toegewezen	28	8	2	4	15	3	3	63
Totaal	160	11	5	10	23	3	3	215

Conclusies (p. 193): in de wet is een hardheidsclausule opgenomen, waarop regelmatig een beroep wordt gedaan, grosso modo in bijna 20% van de gevallen. Professionals schatten dit percentage op 18%, en van de in de gepubliceerde rechtspraak gevonden gevallen gaat dit om 241 van de 1052 vorderingen. Met name broers en zussen, stiefouders/stiefkinderen (die niet onder sub e of f vallen) en (ex)partners (die niet onder sub a of b vallen) doen een beroep op de hardheidsclausule van sub g.

Bij de verzekeraars (p. 186) bedraagt het aantal binnengekomen claims voor affectieschade per jaar 600-700 met een totaalbedrag van € 15 mln per jaar. Dit is in totaal 1% van de totale schadelast bij verzekeraars. Bij zorgverzekeraar Centramed is het 8% van de totale uitgekeerde schade (€ 2,3 mln per jaar). Onbekend is welk percentage van de aanvragen wordt ingediend door broers en zussen.

Uit **cijfers van het CBS**⁴ blijkt dat inwoners van Nederland gemiddeld 1,75 broers en zussen hebben, waarbij rekening is gehouden met volle broers en zussen, halfbroers en -zussen en stiefbroers en -zussen. Dit betekent dat in gevallen waarin vergoeding van affectieschade aan de orde is, er gemiddeld 1,75 broers of zussen zijn die aanspraak zouden kunnen maken op deze vergoeding. Van deze 1,75 betreft 0,10 stiefbroers en -zussen.

Uit **cijfers van het Nederlands Jeugd Instituut**⁵ over pleegzorg blijkt dat in de periode 2015-2024 jaarlijks ca. 19.900 tot 23.300 kinderen en jongeren gebruik hebben gemaakt van pleegzorg. Het aantal pleeggezinnen in de periode 2015-2024 ligt tussen de ca. 14.700 en 18.400. Als dat wordt afgezet tegen het totaal aantal minderjarige kinderen in Nederland (3,3 mln in 2024) en het totaal aantal meerpersoonshuishoudens met kinderen (2,6 mln) kan worden geconcludeerd dat dit een zeer klein percentage betreft. Het effect hiervan op het totaal aantal vorderingen vergoeding affectieschade is daarmee zeer klein.

d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

Vanuit de **Tweede Kamer** is er meermaals op gewezen dat het schrijnend is dat broers en zussen niet in aanmerking komen voor vergoeding van affectieschade.⁶ De voormalig Minister voor

⁴ Gemiddeld aantal broers en zussen, 2010, 2015, 2020, 2023 | CBS

⁵ Cijfers over pleeggezinnen | Nederlands Jeugdinstituut
Cijfers over pleegzorg | Nederlands Jeugdinstituut
Factsheet pleegzorg 2024.pdf

⁶ O.a. Kamerstukken II 2022-2023, 33 552 nr. 108, Kamerstukken II 2023-2024, 29 279 nr. 821

Rechtsbescherming heeft dit probleem onderkend en toegezegd dit te gaan regelen. Ook heeft de Tweede Kamer een bijzondere procedure over dit onderwerp geïnitieerd. Voorts is een motie aangenomen waarin de regering wordt verzocht te bezien of op korte termijn een wetsvoorstel in procedure kan worden gebracht zodat broers en zussen aanspraak kunnen maken op vergoeding van affectieschade⁷.

Daarnaast heeft de rechter in het **vonnis van de MH-17** geconstateerd dat deze onmogelijkheid door veel broers en zussen als onrechtvaardig wordt ervaren. De rechtbank ondersteunt daarom de oproep van de nabestaanden om de positie van de broers en zussen die niet met het slachtoffer meer samenwonen nadrukkelijk te betrekken in de voorziene evaluatie van de Wet affectieschade⁸.

Voorts wijkt de kring van gerechtigden bij het **Schadefonds Geweldsmisdrijven** (hierna: het Schadefonds) op dit moment af van de kring van gerechtigden bij affectieschade in het civiele recht: biologische broers en zussen (bloedverwanten in de tweede graad in de zijlijn) komen in geval van overlijden of ernstig letsel nu al voor een tegemoetkoming bij het Schadefonds in aanmerking.

Uit voornoemd **WODC-onderzoek** naar de Wet affectieschade blijkt dat de evaluatie van de wet positief is. Uit het onderzoek blijkt dat de wet in algemene zin voldoet aan haar doelstelling: zij biedt erkenning aan naasten zonder al teveel discussie. De opzet met een vaste kring van gerechtigden en vaste bedragen voorkomt discussie over de mate van leed en de hoogte van het bedrag en wordt breed geaccepteerd. Aanspraakgerechtigden waarderen het ontvangen van een affectieschadevergoeding positief, gemiddeld met een rapportcijfer 7,9. Er wordt weinig gedoe ervaren over de vraag of men recht heeft op deze uitkering. Ook de doorlooptijd, informatie over de afhandeling en de afwikkeling worden als goed ervaren. Daarnaast is men redelijk tevreden met de hoogte van het ontvangen bedrag.

Uit het onderzoek blijkt dat het belangrijkste knelpunt van de wet is dat broers en zussen niet zijn opgenomen in de kring van gerechtigden. Zij zijn ook de grootste groep die een beroep doet op de hardheidsclausule. Uit het vragenlijstonderzoek en de interviews blijkt dat zowel naasten als professionals menen dat broers en zussen aanspraak moeten hebben op de vergoeding van affectieschade. Dit heeft primair betrekking op de in gezinsverband samenwonende broers en zussen. De inbreuk op de gezinseenheid lijkt hierbij volgens de onderzoekers de dragende gedachte te zijn. Tegelijkertijd vinden professionals in de focusgroep dat, om pijnlijke discussies en aanvechtbare verschillen te voorkomen, ook uitwonende broers en zussen binnen de kring der gerechtigden gebracht zouden moeten worden, waarbij mogelijk wel verschillende bedragen zouden kunnen worden gehanteerd. Uit de focusgroep met nabestaanden van de MH-17 ramp kwam naar voren dat er behoefte is om in ieder geval in gezinsverband samenwonende broers en zussen onder het bereik van de wet te brengen. Tegelijkertijd geven zij aan dat het uitsluiten van uitwonende broers en zussen als onrechtvaardig kan worden ervaren. Ook niet-thuiswonende broers en zussen kunnen met een ommezwaai in het leven worden geconfronteerd.

In het rapport wordt ook stilgestaan bij de vraag hoe moet worden omgegaan met de huidige, moderne gezinsvormen. In dat verband wordt opgemerkt dat het de vraag is of het op grond van art. 8 EVRM mogelijk is om enkel uit te gaan van juridische familiebanden bij een eventuele uitbreiding met broers en zussen. Het lijkt erop dat de feitelijke familieverhouding bepalend zouden moeten zijn voor de afbakening. Uit het onderzoek blijkt voorts dat professionals niets zien in uitbreiding met broers en zussen via een verruiming van de hardheidsclausule. Zij hebben nadrukkelijke voorkeur voor uitbreiding van de vaste kring van gerechtigden. De onderzoekers merken op dat deze materie niet eenvoudig in een wettelijke regeling is te gieten. Gezocht zou moeten worden naar werkbare, verdedigbare en uitlegbare onderscheiden.

In zijn beleidsreactie heeft de toenmalige Staatssecretaris voor Rechtsbescherming het volgende overwogen:

"Het onderzoek bevestigt dat zowel naasten als professionals behoefte hebben aan uitbreiding van de kring der gerechtigden met broers en zussen. Het onderzoek geeft duidelijke handvatten voor de invulling daarvan.

⁷ Motie Ellian c.s., Vaststelling begrotingsstaten Justitie en Veiligheid (VI) voor het jaar 2024, 36 410 VI nr, 43

⁸ Bijvoorbeeld ECLI:NL:RBDHA:2-22:12218

Ik zal broers en zussen onder het bereik van de wet brengen via de vaste kring der gerechtigden. Uitgangspunt in de afbakening is voor mij de gezinseenheid: ouders, kinderen, broers en zussen. Dit betreft zowel juridische broers en zussen als moderne gezinsvormen en zowel thuis- als uitwonende broers en zussen. Ook voor uitwonende broers en zussen kan het overlijden of ernstig en blijvend letsel van een naaste een ommezwaai in het leven betekenen, bijvoorbeeld doordat levensgebeurtenissen zoals geboorte en overlijden niet samen gedeeld kunnen worden. Daarnaast wil ik voorkomen dat broers en zussen in pijnlijke discussies terechtkomen. Ik denk hierbij aan de situatie dat iemand op kamers woont en in de weekenden thuiskomt. Ik zal hierbij in de toe te kennen bedragen wel onderscheid maken tussen thuis- en uitwonende broers en zussen. Belangrijk hierbij is voor mij het bieden van duidelijkheid en het voorkomen van een gevoel van onrechtvaardigheid binnen één gezin. Het wetsvoorstel hierover zal naar verwachting eind 2025 in consultatie gaan.

Hierbij merk ik op dat elke uitbreiding van de kring van gerechtigden lastige vragen kan oproepen over de afbakening van de kring en de rechtvaardiging van een aanspraak. Iedere nieuwe afbakening heeft automatisch tot gevolg dat er nieuwe grensgevallen ontstaan en anderen zich wellicht benadeeld voelen. Dat is ingewikkeld en tegelijkertijd is dat onontkoombaar in een regeling als deze, omdat anders een onbeheersbare regeling ontstaat. Met de voorgestelde nieuwe afbakening zal sprake zijn van een toekomstbestendige regeling, waarbij het bieden van erkenning, het voorkomen van discussie en een breed draagvlak voor de opzet en afbakening van de wet centraal staan.

Voor uitzonderlijke situaties blijft de huidige hardheidsclausule bestaan. Dit biedt ook in de toekomst de mogelijkheid om in bijzondere situaties ook aan andere personen dan die in de wet zijn genoemd een vergoeding toe te kennen. Het is aan de rechtspraak om hier nadere invulling aan te geven.”

- e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Als er niets wordt gedaan, hebben broers en zussen geen recht op vergoeding van affectieschade. Zij kunnen alleen een beroep doen op de hardheidsclausule. Dat kan leiden tot schrijnende situaties en maatschappelijke en politieke onvrede.

2. Wat is het beoogde doel?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de beleidsdoelen?

Broers en zussen kunnen aanspraak maken op vergoeding van affectieschade.

Daarnaast wordt voorgesteld om ook personen die in duurzaam gezinsverband in een zorgrelatie hebben gestaan (niet zijnde ouders en kinderen) onder de vaste kring van gerechtigden te brengen. Dit betreft onder meer stief- en pleegouders en – kinderen die niet langer met elkaar samenwonen tijdens de schadeveroorzakende gebeurtenis. Op dit moment kunnen zij alleen aanspraak maken op vergoeding van affectieschade als zij op het moment van de schadeveroorzakende gebeurtenis in duurzaam gezinsverband samenwonen. Dit voorstel is in lijn met de overige categorieën aanspraakgerechtigden, waarvoor eveneens geldt dat zij aanspraak kunnen maken op vergoeding van affectieschade wanneer zij niet meer in duurzaam gezinsverband samenwonen.

- b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

N.v.t.

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

1) Uitbreiden/versoepelen van de hardheidsclausule zodat broers en zussen hier makkelijker een beroep op kunnen doen.
2) Broers en zussen opnemen in de vaste kring van gerechtigden. |
|--|

- b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

Wetswijziging

- c) Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?

Het hoofddoel van Slachtofferbeleid van JenV is recht doen aan en erkennen van slachtoffers van strafbare feiten.

Slachtoffers wordt vanuit de overheid erkenning geboden door hen een duidelijke positie in het recht te geven, hen waar nodig te beschermen en hen te ondersteunen bij hun herstel. Daarbij zorgt een betrouwbare overheid ervoor dat aan het slachtoffer toegekende rechten in de praktijk worden gerealiseerd, dat gewekte verwachtingen niet worden beschaamd en dat de partners in de strafrechtketen slachtofferbewust werken. Daarvoor is van belang dat duidelijk is voor slachtoffers en samenleving wat van de overheid mag worden verwacht als het gaat om recht en hulpen ook waar de grenzen liggen.
--

Een van de subdoelen is een evenwichtig schadeverhaal voor slachtoffers, waarbij slachtoffers hun schade zoveel als mogelijk vergoed krijgen. Een van de maatregelen hiertoe is het uitbreiden van het aantal slachtoffers dat recht heeft op compensatie, onder meer door broers en zussen op de te nemen in de kring van gerechtigden bij affectieschade. Deze vergoeding zorgt voor erkenning en genoegdoening.
--

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

1) Hardheidsclausule

Het versoepelen van de hardheidsclausule wordt niet als een begaanbare route gezien. Broers en zussen zullen nog steeds een beroep moeten doen op de hardheidsclausule. Dit betekent dat zij nog steeds extra moeite moeten doen ten opzichte van de vaste kring der gerechtigden, hetgeen kan leiden tot pijnlijke discussies en een onzekere uitkomst. Daarnaast kan dit ook leiden tot verschillen tussen broers en zussen onderling.

Uit het WODC-onderzoek blijkt dat een nadeel van de hardheidsclausule is dat zij aanleiding geeft tot onzekerheid en vervelende en emotionele discussies. Uit het vragenlijstonderzoek bleek dat professionals het liefst van de hardheidsclausule af zouden willen. De professionals uit de focusgroep waren op dit punt unaniem en nadrukkelijk. De nadrukkelijke voorkeur ging uit naar uitbreiding van de vaste kring van gerechtigden.

2) Vaste kring der gerechtigden

Alle broers en zussen kunnen via een aparte categorie in de wet een beroep doen op vergoeding van affectieschade, net als voor ouders en kinderen geldt. Dit schept duidelijkheid en voorkomt pijnlijke discussies. Uit het WODC-onderzoek blijkt dat de opzet met een vaste kring van gerechtigden en vaste bedragen goed werkt, discussie voorkomt over de mate van leed en de hoogte van het bedrag en breed wordt geaccepteerd. De voormalig staatssecretaris van Rechtsbescherming heeft in zijn beleidsreactie op het WODC-onderzoek naar de Wet affectieschade aangegeven dat hij broers en zussen onder het bereik van de Wet affectieschade zal brengen via een aparte categorie.

Zie verder onder b.

- b) Welke [verplichte toetsen](#) zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

Impactanalyse (globaal) en uitvoeringstoets (concreet). De concrete uitvoeringsconsequenties voor de betrokken organisatie zijn nog onbekend. Waar nodig zal tijdens de consultatiefase een uitvoeringstoets worden gedaan. In de uitvoeringstoets zullen ook de eventuele incidentele en structurele kosten voor de ketenorganisaties in kaart worden gebracht.

In het algemeen geldt voor alle betrokken organisaties dat de beoordeling van vorderingen op grond van de Wet affectieschade een bekend proces is. Door de wijziging van de kring der gerechtigden zal het aantal vorderingen waarschijnlijk stijgen. De inhoudelijke beoordeling van deze vorderingen zal naar verwachting eenvoudiger zijn dan in de huidige situatie, waarin door broers en zussen een beroep op de hardheidsclausule moet worden gedaan. Binnen de organisaties zal daarnaast communicatie moeten plaatsvinden over de wijziging van de Wet.

Uit overleg met de verschillende organisaties komt als eerste, globale beeld het volgende naar voren.

Voor het OM geldt dat een toename van het aantal vorderingen betekent dat er meer zittingstijd moet worden ingepland. Voor de behandeling van een vordering benadeelde partij wordt op een zitting 15 minuten extra ingeruimd en als daarbij ook een tolk nodig is, nog eens 15 minuten extra. Daarnaast kost het administratief registreren en aanschrijven van benadeelde partijen tijd, evenals het verwerken van de voegingsformulieren in het systeem.

Voor het CJIB geldt dat er meer vorderingen binnenkomen, administratief verwerkt en geïnd moeten worden.

Slachtofferhulp Nederland verwacht meer werk op het gebied van communicatie en voorlichting en meer vorderingen van broers en zussen waarbij juridische ondersteuning wordt geleverd.

Voor de Raad voor rechtsbijstand geldt dat er weinig tot geen gevolgen te verwachten zijn. De kring van nabestaanden met recht op kosteloze rechtsbijstand wordt in art. 44 lid 4 Wet op de rechtsbijstand (Wrb) gekoppeld aan artikel 3 van de Wet schadefonds geweldsmisdrijven (Wsg). Broers en zussen van een door een EGZ-misdrijf overleden slachtoffer vallen in de Wsg onder de vaste kring van nabestaanden en daarmee ook onder artikel 44 lid 4 Wrb. Uitbreiding van affectieschade heeft dus geen direct effect op de Wrb.

Als het slachtoffer nog in leven is, is de broer/zus geen nabestaande, maar kan deze wel schade hebben. Of het slachtoffer is wel overleden, maar niet als gevolg van een EGZ-misdrijf (bijv. een verkeersongeval). In deze gevallen bestaat geen recht op kosteloze rechtsbijstand, maar is een toevoeging voor de broer/zus als benadeelde partij wel mogelijk. Ook hier heeft de uitbreiding van affectieschade geen direct effect.

De Raad voert begunstigend beleid voor minderjarige stief- en pleegkinderen. Er wordt daarbij vanuit gegaan dat deze minderjarigen altijd vallen onder art. 3 lid 2 onder c Wsg en verstrekken een kosteloze toevoeging.

Pleeg-/stiefouders van een door een EGZ-misdrijf overleden kind zullen niet vallen onder de hardheidsclausule van de Wsg. Een toevoeging is ook hier mogelijk, maar alleen als de rechtzoekende binnen de financiële normen van de Wrb valt. Ook dit beleid wordt ook niet geraakt door de uitbreiding van Wet affectieschade.

Voor het Schadefonds Geweldsmisdrijven geldt dat biologische broers en zussen reeds onder het bereik van de Wet schadefonds geweldsmisdrijven vallen. De kring van gerechtigden ten aanzien van stief/pleegfamilie zal in de Wet Schadefonds moeten worden aangepast. Nu de Wet schadefonds op termijn breder zal worden herzien, zal dit onderdeel zal daarin worden meegenomen. Voor dit moment worden geen grote gevolgen verwacht voor het Schadefonds.

Verbond van verzekeraars

Voor verzekeraars zal de wetswijziging naar verwachting een wijziging van de werkprocessen, systemen en een toename van de schadelast tot gevolg hebben.

Aansprakelijk gestelde

Voor de aansprakelijke betekent de uitbreiding van de kring van gerechtigden dat mogelijk aan meer personen een schadevergoeding verschuldigd is.

Wat is de voorkeursoptie?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

a) Wat is het voorstel?

Broers en zussen opnemen in de vaste kring der gerechtigden via de volgende lijn:

- Zowel juridische broers en zussen als moderne gezinsvormen
- Zowel thuis- als uitwonende broers en zussen
- Verschillende bedragen voor thuis- en uitwonende broers en zussen zoals ook bij thuis- en uitwonende ouders en kinderen het geval is.

b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- [doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
- uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));

- brede maatschappelijke impact?

Doeltreffendheid

Door broers en zussen op te nemen in de vaste kring van aanspraakgerechtigden, kunnen zij aanspraak maken op vergoeding van affectieschade.

Doelmatigheid

De kring van aanspraakgerechtigden is op dit moment duidelijk afgebakend in de wet. Om broers en zussen hierin op te nemen, is een wetswijziging de aangewezen weg.

Uitvoerbaarheid

De wijziging is goed uitvoerbaar. Het behandelen, beoordelen en uitkeren van vorderingen voor vergoeding van affectieschade is voor de betrokken partijen al een bestaand proces. Er komt alleen een extra categorie personen bij die hier aanspraak op kan maken. Dit vergt mogelijk communicatie en wijziging van bestaande processen of systemen. Zie verder hieronder.

Regeldruk

Het behandelen van de vorderingen is een bestaand proces dat al bekend is bij de organisaties. De regeldruk neemt toe doordat het aantal vorderingen zal stijgen. De regeldruk zal ook dalen, doordat broers en zussen geen beroep meer hoeven doen op de hardheidsclausule maar zijn opgenomen in de vaste kring van gerechtigden. De beoordeling van vorderingen van broers en zussen wordt daarmee eenvoudiger.

Doenvermogen

Uit de WODC-evaluatie blijkt dat de Wet Affectieschade in algemene zin voldoet aan haar doelstelling: zij biedt erkenning aan naasten zonder al teveel discussie. De opzet met een vaste kring van gerechtigden en vaste bedragen voorkomt discussie over de mate van leed en de hoogte van het bedrag en wordt breed geaccepteerd. Er wordt weinig gedoe ervaren over de vraag of men recht heeft op deze uitkering. Ook de doorlooptijd, informatie over de afhandeling en de afwikkeling worden als goed ervaren. Ook volgt uit het onderzoek dat de zakelijke afhandeling van de vergoeding van affectieschade goed verloopt. Men is tevreden over de duidelijkheid van de regeling die weinig aanleiding geeft tot discussie.

Brede maatschappelijke impact

Door broers en zussen onder het bereik van de Wet affectieschade te brengen, komen meer mensen in aanmerking voor een vergoeding. Hiermee wordt erkenning en genoegdoening geboden voor het feit dat ook zij leed ervaren wanneer een broer of zus overlijdt of ernstig en blijvend letsel oploopt door toedoen van een ander.

- c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

Financiële gevolgen voor de Staat

Als de strafrechter de vordering affectieschade toekent, moet de dader deze betalen aan de naaste. Als daarbij de schadevergoedingsmaatregel is opgelegd, komt de affectieschadevordering onder het bereik van de voorschotregeling. Dit houdt in dat als de dader 8 maanden na het onherroepelijke vonnis niet (geheel) heeft betaald, de Staat het restantbedrag voorschiet aan het slachtoffer. De Staat zet de inning op de dader voort. Als de dader geen verhaal biedt, is het financiële risico voor de Staat.

Omdat het primair een vordering op de dader betreft, die gedurende vele jaren wordt geïnd, zijn geen financiële middelen nodig. Omdat de kring der gerechtigden wordt uitgebreid, zal het financiële risico voor de Staat toenemen. De ervaring leert dat hogere bedragen minder goed kunnen worden geïnd.

Omschrijving kring der gerechtigden

Vanuit diverse organisaties is aangegeven dat het van belang is de kring van broers en zussen duidelijk te omschrijven in de wet, in het bijzonder ten aanzien van stief- en pleegbroers en -zussen. Een duidelijke afbakening is van belang voor de uitvoerbaarheid.

- d) Hoe ziet de voorgenomen [monitoring en evaluatie](#) eruit?

Monitoring en evaluatie zal plaatsvinden in de reguliere, periodieke gesprekken die met de ketenpartners plaatsvinden. Als zich in de praktijk knelpunten voordoen (problemen in de uitvoering, proces enz.), kan dat in die overleggen worden besproken.

Monitoring en evaluatie ten aanzien van aantallen is niet mogelijk. In de systemen van OM en ZM worden wel vorderingen benadeelde partij geregistreerd, maar niet is zichtbaar om wat voor soort schade dit gaat en wat de relatie van de benadeelde partij ten opzichte van het slachtoffer is. Ook door verzekeraars wordt niet afzonderlijk geregistreerd of een uitkering is gedaan op grond van affectieschade en aan wie.